

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie-De Vreeze (III)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

In het belang van een optimale gezondheidszorg is het gewenst nu na te gaan uit welken hoofde — en in hoeverre — talrijke instanties en afzonderlijke personen hun bijdragen hebben geleverd aan het ontstaan van de chaotische ondermijning van de Wet op de Uitoefening van de Geneeskunst.

Tot het midden van de vorige eeuw kon — naast de arts, wiens taak het was de gezondheidsZORG te betrachten — een ieder zich straffeloos onledig houden met het verrichten van gezondheidsBEMOEIENIS. Onder deze laatste bevonden zich diverse malafide lieden, die zich — niet in het belang van patiënten, maar ten eigen bate — op bewust onbetrouwbare wijze een florissant bestaan wisten op te bouwen.

Een en ander nam zo'n grote — voor de gezondheidszorg gevaarlijke — omvang aan, dat de Overheid wel moest ingrijpen. Om het kwaad te beteugelen werd in 1865 de Wet op de Uitoefening van de Geneeskunst uitgevaardigd en — ter handhaving van haar bepalingen — het Staatstoezicht op de Volksgezondheid in het leven geroepen.

Bij de organisatie van deze nieuwbakken Overheidsinstelling werd — helaas — de kiem gelegd voor alle latere narigheid.

De toenmalige gezagdragers begrepen — wellicht beter dan talloze latere machthebbers — dat voor een doeltreffende Staatsbemoeienis inzake de Volksgezondheid de leiding door deskundigen op dit gebied — dus gekwalificeerde artsen — een eerste vereiste moest zijn.

MISKEND werd echter door de — politieke — Overheid, dat een arts géén schaap met vijf poten is en dat hij beslist niet mag worden beschouwd als te beschikken over kwaliteiten en ambities op politiek-, juridisch- of justitieel gebied.

I NALATIGHEDEN

Deze miskenning is de directe oorzaak geweest van talloze — latere — ernstige nalatigheden, waardoor de Overheid moet worden aangemerkt als de HOOFDSCHULDIGE aan de onverkwikkelijke gang van zaken, die heeft geleid tot de huidige verwarring.

De eerste ernstige gevolgen waren:

1. **NALATEN om aan de nieuwbenoemde Geneeskundige Inspecteurs en hun naaste medewerkers de VERPLICHTING OP TE LEGGEN zich op de — voor hen maagdelijke — terreinen van politiek-, juridisch- en justitieel gebied een behoorlijk inzicht eigen te (laten) maken.**
2. **in GEBREKE BLIJVEN bij het Staatstoezicht een APPARAAT TE SCHEPEN, waarbij deskundigen als raadgever inzake recherche en rechtskunde waren ondergebracht.**
3. **ACHERTERWEGE LATEN opdracht te geven EFFICIËNTE VOORLICHTING inzake optimaal bewaken van de gezondheidszorg doeltreffend te behartigen.**

Ware destijds in deze ernstige — organisatorische — lacunes voorzien, dan zou de situatie wat betreft allerlei wettelijke bepalingen de latere — politieke — gezagdragers nimmer zo funest uit de hand zijn gelopen en zouden de — nu welhaast hopeloze — chaotische toestanden daardoor zijn voorkomen.

II VOORUITZIEN

Bovengenoemde nalatigheden hebben ertoe geleid, dat het euvel van de kwakzalverij ondanks de, ertegen gerichte, wettelijke bepalingen, niet verminderde, maar veeleer in ernst en omvang toenam.

HET FALEN van de Overheid verdroot de gebroeders Dr. Vitus Bruinsma, leraar

IN DIT NUMMER publiceren wij het derde artikel in de serie die de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij wijdt aan de tegenwoordige situatie bij de bestrijding van de Kwakzalverij, na de verschijning van het rapport van de commissie-De Vreeze. Aan deze serie ging in februari de publicatie vooraf van een radio-programma, gewijd aan het rapport. In die uitzending, die wij in haar geheel afdrukten, gaf prof. mr. J. Th. M. de Vreeze een korte toelichting op het standpunt van de commissie, dokter De Groot gaf er als voorzitter van onze vereniging commentaar op.

scheikunde en Dr. G. W. Bruinsma, praktiserend geneesheer, dermate, dat zij — in hun boek: „DE KWAKZALVERIJ MET GENEESMIDDELEN en de middelen om haar te bestrijden, een boek voor allen, die hun gezondheid en hun beurs liefhebben” — ernstig protest hiertegen hebben aangetekend.

Dit boekje, in 1878 verschenen, werd met een zodanig vooruitziende blik geschreven, dat het — mutatis mutandis — heden ten dage nog niets aan waarde heeft ingeboet.

In de inleiding lezen wij het volgende:

„Lezer, daar bestaan in Nederland wetten, waarvan het doel is te zorgen, dat niet Jan en alleman de geneeskunst uitoefent of geneesmiddelen bereidt en verkoopt, doch dat slechts door den Staat bevoegd verklaarde personen zich hiermede bezig houden..... Die wetten moesten de uitoefening der geneeskunst tot bevoegde handen beperken.

Neem een paar kranten ter hand en zie of dit doel werd bereikt:

Boomkamp of maagbitter, uitstekend tegen cholera.

Coca-bereidingen, genezing van asthma en toring, zelfs wanneer de laatste zeer ver gevorderd is.

Phosphaat Vanier Siroop,

VERVOLG OP BLZ. 20

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

BLZ. 19

Boek gebroeders Bruinsma nog actueel

VERVOLG VAN BLZ. 19

wanneer tering het lichaam zodanig uitgeput heeft, dat het bijna een lijk schijnt te zijn, nog niet wanhopen. Deze siroop schenkt radicale genezing

Wordt hier geen geneeskunst en artsenijbereidkunst uitgeoefend? Of zijn de personen, die dit met groote letters adverteren, tot uitoefening van beide bevoegd? Zo neen, dan zou dit zijn op groote schaal en in erge mate een sinds jaren voortgezette overtreding van een Rijkswet, zonder voorbeeld in de geschiedenis. Dan zouden op schandelijke wijze wetsbepalingen, die ingevoerd zijn tot bescherming van de gezondheid der burgers, onuitgevoerd worden gelaten, dan zouden de INSPECTEURS, ADJUNCT-INSPECTEURS en GENEESKUNDIGE RADEN van het Geneeskundig Staatstoezicht schuldig zijn aan overtreding van het eerste artikel, waaraan zij zich te houden hebben: de handhaving der wetten en verordeningen, in het belang van de Volksgezondheid vastgesteld".

Dit loog er niet om, Het bracht echter géén verandering in de verderfelijke situatie. De — politiek verantwoordelijke — gezagsdragers deden alsof hun neus bloedde en deden — waarschuwend — mede om eigen standje niet nog meer naar beneden te halen — het stilzwijgen tot deze — openlijke — terechtwijzing aan hun adres.

III SEQUAH

Dit afzijdig blijven van de falende machthebbers had natuurlijk tot gevolg, dat de wetsovertredingen nog in ernst en hevigheid toenamen. Dit kwam wel heel schril aan het licht toen — in de negentiger jaren — een „afgezant" van de Firma „Sequah Limited", ene Charles A. Davenport, een paar jaar lang met veel tam-tam de medische Overheid hier te lande als het ware terroriseerde.

Zijn kwakzalverig optreden ging als volgt te werk:

Een paar dagen voor zijn aankomst in een bepaalde plaats verkondigden veelkleurige aanplakbiljetten de roem van „Sequah's Prairie Flower" (rhabarber aftreksel) en „Sequah's Oil" (terpentijn en vette olie). Dan deed de roemruchte zijn intocht in een open calèche, getrokken door vier paarden en omringd door een zestal — Vlaams sprekende — muzikanten, getooid in Mexicaanse kledij met grote Mexicaanse hoed op het hoofd. Deze laatste deelden kwistig strooibiljetten uit, waarin te lezen was, dat des avonds de „zittingen" een aanvang zouden nemen. Deze „seances" werden steeds gehouden in een grote zaal met aan het einde een

toneel-verhoging, waarop de Mexicanen — nu als straatmuzikanten — optraden. Midden op het toneel bevond zich een ledikant met teruggeslagen gordijnen en met daarvoor een leunstoel. Zodra er voldoende toehoorders waren toegestroomd schreed Sequah op in een veelkleurig „habijt" en hield een — in slecht Nederlands vertaalde — toespraak tot het „gachte publiek". Vervolgens werd een persoon, die zich voordeed als „patiënt", het toneel opgedragen en in de leunstoel neergezet. Nadat Sequah de stok van de „lijder" ostentatief had gebroken werd laatstgenoemde op het bed neergeveld, na eerst een theelepeltje „Prairie Flower" te hebben moeten inslikken. De gordijntjes om het ledikant werden angstvallig gesloten en vervolgens een paar toeschouwers uitgenodigd op het toneel te komen om de „behandeling" van dichtbij te volgen en er tevens op toe te zien, dat alles eerlijk in zijn werk zou gaan.

Na ongeveer tien minuten werden de gordijnen om het ledikant weer teruggeslagen en kwam de „patiënt" als herborren tevoorschijn om vervolgens op de maat van de muziek een deuntje te gaan dansen.

Hierna mocht de „genezene" vertrekken, maar niet dan nadat hij een som gelds had toegestopt gekregen.

Bovenstaande taferelen herhaalden zich in elke plaats waar de „wonderdokter" enige tijd — en wel tot hem daar de grond onder de voeten te heet begon te worden — zijn kunsten vertoonde. Als het de justitiële autoriteiten — let wel NIET die van het STAATSTOEZICHT op de Volksgezondheid!! — te gortig werd en daarom de Officier van Justitie zich eindelijk eens met zijn misdragingen ging occuperen, nam hij ijlings te benen.

De geruchten vlogen hem — zoals ook heden ten dage met kwakzalvers nog te doen gebruikelijk — steeds als een mare vooruit. Het publiek raakte hier en daar in extase en werd in enkele plaatsen — o.a. Amsterdam — dermate hysterisch, dat het de paarden voor de calèche onttuigde om zelf het vehikel voort te gaan trekken.

Tal van liedjes over de „wondergenezer - Sequah" werden dagelijks door het gehele land luidkeels „gezongen".

De Overheid hield zich volkomen afzijdig en deed niets om de schaamteloze wetsovertredingen een definitief halt toe te roepen. Het Maandblad tegen de Kwakzalverij merkte, naar aanleiding van deze plichtsverzaking, op: „Onder het oog van het Geneeskundig Staatstoezicht is tot op dit oogenblik in Amsterdam een van de grootste kwakzalvers bezig".

IV DE DRIE H's

De gebleken onmacht van de Overheid

om dit soort overtredingen te verhinderen moedigde in het begin van deze eeuw meerdere „boertjes" aan hun onwettige bedrijf meer openlijk uit te gaan oefenen. Bovendien maakte het, dat de bevolking in alle lagen het negeren van deze wetsbepalingen meer en meer ging aanvaarden als een niet-onrechtmatige daad.

Deze mentaliteit kwam eind 1913 wel héél schril aan het licht toen een drietal rechtsgeleerden van naam — Mr. S. van Houten, Jhr. Mr. R. O. van Holthen tot Echten en Prof. Mr. J. A. van Hamel (de drie H's) — een adres aan H.M. de Koningin zond met het verzoek te willen bevorderen, dat, door wijziging van de betrokken wettelijke bepalingen, meer vrijheid zou worden geschapen in de uitoefening van de geneeskunst.

Dit adres werd — ter behandeling — doorgezonden naar de Minister van Binnenlandse Zaken, onder wiens Departement Volksgezondheid toen ressorteerde. Op zijn beurt vroeg deze Magistraat aan zijn wetenschappelijk adviescollege, de Centrale Gezondheidsraad, om haar oordeel. Dit Hoge College ried aan het onderhavige vraagstuk door een tweetal Staatscommissies — een juridische- en een geneeskundige — grondig te laten onderzoeken.

Op 31 juli 1917 werden deze commissies ingesteld.

1. de juridische commissie zou moeten nagaan: „hoe de wettelijke bepalingen betreffende de uitoefening der geneeskunst zouden moeten luiden, indien de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst niet meer afhankelijk wordt gesteld van het — met goed gevolg afgelegd — artsexamen".

Van deze Commissie werd Mr. S. van Houten als voorzitter aangewezen, terwijl de beide andere H's als leden ervan deel uitmaakten.

2. de medische commissie — onder voorzitterschap van Prof. Dr. K. A. Pekelharing — had als verdere leden meerdere hoogleraren in diverse onderdelen van de geneeskunde. Deze commissie kreeg als opdracht: „een onderzoek in te stellen naar de doeltreffendheid van de, door de niet-wettelijk toegelaten beoefenaren der geneeskunst toegepaste wijze en naar de, door dezen verkregen resultaten".

Wat het rapport van de juridische commissie betreft merkte destijds het Maandblad tegen de Kwakzalverij op: „Een conclusie omtrent het al of niet wettelijke van de meerdere vrijheid in de uitoefening der Geneeskunde is daarin niet opgenomen, wat wel verwonderlijk is, daar juist drie leden der commissie de zaak, waar het om gaat, aan het rollen hebben gebracht".

Naar onze mening moge hieruit wel héél duidelijk blijken, hoe buitengewoon zwak

Toen kwam Tenhaeff met G. Croiset

VERVOLG VAN BLZ. 20

het standpunt van de drie H's — fervente voorstanders van wat men toen ter tijd noemde „geestelijke geneeswijzen” — inzake zoiets als de „gave” was. Er werd zelfs door deze — in dit opzicht doorgewinterde — heren niet eens een minderheidsrapport ter tafel gebracht.

De medische Staatscommissie bracht een rapport uit, waarvan de voorname conclusie luidde: „De wettelijke onbevoegden, wier geneeswijzen en de daarmee verkregen resultaten de commissie heeft kunnen nagaan, waren niet in staat de zieken, die zij behandelden, te beoordelen. In de meeste gevallen ging de ziekte, ondanks hun behandeling, voort, en waar verbetering werd waargenomen, kon deze, op enkele uitzonderingen na, niet op goeden grond aan de bijzondere behandeling van den onbevoegde worden toegeschreven. Van nieuwe, tot verrassende uitkomst leidende, geneeswijzen is niet het allergeringste gebleken”.

Indien deze — medische — commissie in het begin van 1919 reeds kennis had kunnen hebben van het resultaat van het placebo-onderzoek, zou een wetenschappelijke verklaring van bovenaangehaalde „enkele uitzonderingen” niet de geringste moeite hebben gekost.

De verantwoordelijke gezagsdragers durfden — ondanks de overduidelijke **AFWIJZING** van de onbevoegde uitoefening der geneeskunst door de commissie-Pekelharing, de consequentie van een zakelijker aanpak der bepalingen in de Wet Uitoefening Geneeskunst klaarblijkelijk uit politieke overwegingen NIET aan. Zoals in dergelijke gevallen te doen gebruikelijk, werden beide rapporten zorgvuldig diep onderin een lade gedeponeerd — *geseponeerd* zoals dat in ambtelijke taal wordt verdoezeld. Wederom een blijk van het feit, dat op dit — veelomstreden — punt het „gouverner c'est prévoir” aan de betreffende Overheidsinstanties, die zich aan dit wegmoffelen hebben bezondigd, moet worden ontzegd.

V PARA-PSYCHOLOGIE

De gevolgen — ook van deze nalatigheid van de verantwoordelijke gezagsdragers — bleven voor de zoveelste maal weer niet uit. Het geleidelijk aan in opkomst geraken van het begrip **PARA-PSYCHOLOGIE** wakkerde een „hang” naar het mysterieuze — overigens toch wel angstaanjagende — ten eerste aan. Hiervan profiteerde de — weinig kritisch ingestelde — toenmaals bijzonder hoogleraar, Prof. Dr. (in de letteren en wijsbegeerte) Tenhaeff geestdriftig. Hij trok met zijn pupil, de onbevoegde Gerard Croiset,

het hele land af om den volke te suggereren hoe voortreffelijk laatstgenoemde diens wet-overtredend bedrijf wel verstond. Omdat deze vroegere bijzonder hoogleraar bij het ter zake niet-kundige leken-publiek een onverwoestbare wetenschappelijke naam genoot, heeft hij met zijn — in dezen zéér zweverige — verhalen de gezondheidszorg nameloze schade berokkend.

In het verdere verloop van deze publicatie wordt hierop — met authentieke feiten — nader verhelderend, dieper op ingegaan.

VI NALATIGHEID

Na de bevrijding moesten rigoureuze maatregelen worden getroffen om de opgelopen achterstand zo spoedig mogelijk weer in te halen. Dat gebeurde dan ook behalve — U raadt het gemakkelijk — op het vlak van de handhaving der bepalingen in de Wet Uitoefening Geneeskunst. Voor de zoveelste maal bleven op dit punt de verantwoordelijke gezagsdragers weer **NALATIG**.

Niet alleen de Overheid bleef dit keer in gebreke, maar ook de geschiedschrijver van het — overigens voortreffelijke — gedenkboek: „**EEN EEUW STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID**”. Bij de beschrijving toch van de „arbeid van het Staatstoezicht” werd met geen zinnig woord uit de doeken gedaan hoezeer in dit opzicht honderd jaar lang de Overheid had gefaald de bepalingen in de Wet op ook maar enigszins redelijke wijze te handhaven. En dat nog wel waar deze Wet louter en alleen was uitgevaardigd om de kwakzalverij een halt toe te roepen.

VII POLITIEK

Een rapport van een interdepartementale-commissie — Muntendam, werd in diezelfde tijd door de — politieke — bewindhebbers niet voldoende geacht om een wettelijke regeling van — vermeende — z.g.n. „bonafide” „genezers” geaccepteerd te krijgen. Daarom achtte de toenmalige Staatssecretaris van Volksgezondheid, — de Doctor in de Economie — Dr. A. J. H. Bartels, het nodig — en door hem gewenst — ditmaal een niet-ambtelijke Staatscommissie in het leven te roepen. Deze commissie zou hem, de topfunctionaris inzake de gezondheidszorg, op het punt van uitwerken van een, voor onbevoegden gunstige, nieuwe wettelijke regeling aanvaardbare voorstellen moeten verschaffen.

Het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij — zich uitermate deskundig achtend op een gebied, waar ongetwijfeld ook het uitoefenen van „paranormale geneeskunst” toe moet worden gerekend — vroeg bijtijds en dringend aan deze — po-

litieke — bewindsman haar in de gelegenheid te willen stellen mede deel uit te maken van deze niet-ambtelijke Staatscommissie.

Dit werd echter pertinent geweigerd onder de motivering, dat „onze Vereniging positief stond tegen het verlenen van geneeskundige raad en bijstand aan onbevoegden”. Het was er de Overheid n.l. om te doen: „dat de vraag onder ogen wordt gezien of het aanvaardbaar is om onbevoegden op beperkte schaal en onder bepaalde voorwaarden geneeskundige (derhalve niet heel- of verloskundige) raad of bijstand te verlenen. Met het instellen van deze Staatscommissie-Peters ging het er dus kennelijk niet om of de Volksgezondheid als zodanig optimaal werd behandeld, maar of het standje van de onbevoegden enige vaste grond onder de — overigens zwevende — voeten kon worden geschoven. Gezien het feit, dat in de commissie-Peters wel een tweetal vertegenwoordigers van wet-overtredende onbevoegden werd aangewezen, kan niet anders worden geconcludeerd, dan dat deze — onvolwaardige (immers tegenstanders werden eruit geweerd) — commissie werd samengesteld uit louter politieke drijfveren.

VIII HOOFDSCHULDIGE

Toen ook deze poging om een betere situatie voor bepaalde onbevoegden te scheppen — en daardoor tegelijkertijd talloze voorstanders van meer vrijheid inzake gezondheidsbemoeienis van eerstgenoemden te bevredigen — was mislukt, werd eind 1967 een Staatscommissie Medische Beroepsuitoefening in het leven geroepen.

Deze commissie-de Vreeze kreeg veel ruimer opdracht dan haar beide voorgangers. Dit neemt echter niet weg, dat — bij nadere kritische beschouwing van de opdracht — de gewenste uitbreiding van handelingsbevoegdheden van onbevoegden hiervan een — zij het gecamoufleerd — belangrijk onderdeel uitmaakte.

Aan deze commissie-de Vreeze is in het begin van onze verhandeling reeds zo uitvoerig aandacht besteed, dat we hier kunnen volstaan met nog slechts een drietal belangrijke punten te releveren:

1. Tot ons grote genoegen is in haar rapport — zonder dat van te voren met onze Vereniging ruggespraak werd gehouden — het advies neergelegd om bij het Staatstoezicht op de Volksgezondheid een **apparaat te scheppen** dat dienstbaar moet zijn voor een juiste handhaving van de bepalingen in de Wet Uitoefening Geneeskunst.
2. Minder gelukkig zijn wij met het feit, dat in genoemd rapport — zonder geïntegreerde motivering — aan wetovertreders wordt toegestaan hun eigen zinnige inzichten inzake gezond-

VERVOLG VAN BLZ. 21

heidsbemoeienis tot op zekere hoogte straffeloos door te kunnen voeren.

3. Het louter — zonder onze andersluidende gegevens te hebben willen nagaan — afgaan op statistische gegevens inzake zo weinig achtervolgingen en zo geringe hoogte van opgelegde straffen, heeft bij de inzichten van de commissie-de Vreeze — voor zover betreft het grote euvel van de kwakzalverij — een, wel heel groot, vacuum doen ontstaan.

Hier zou een nader onderhoud met onze Vereniging zeer verhelderend hebben kunnen werken.

Met bovenstaande uitvoerige uiteenraffeling van de NALATIGHEDEN van de — politieke — top van onze Overheid is voldoende duidelijk aan de dag gekomen, dat deze instantie wel als HOOFDSCHULDIGE tot het ontstaan van de — nu heersende — chaotische verwarring moet worden aangewezen.

Maar er is nog veel meer: haar NALATIGHEID heeft bovendien veroorzaakt, dat haar eigen ambtelijk apparaat — de Geneeskundige Hoofdinspectie en de Geneeskundige regionale inspecties — belet werd optimaal zijn plicht te doen.

In een, nu komende, uiteenzetting moge blijken welke gevolgen dit heeft met zich gebracht.

A. P. N. DE GROOT

Rechtbank legde Samuels voor schandelijke praktijken hoge boete op

DE GEWEZEN ARTS dr. J. Samuels, is door de rechtbank te Amsterdam tot een boete van f 20.000 veroordeeld, waarvan f 5.000 voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar. Niet alleen kreeg hij deze straf opgelegd omdat hij onbevoegd de geneeskunde uitoefende, maar ook werd hij schuldig gevonden aan valsheid in geschrifte wegens het uitschrijven van recepten op de naam van een andere arts. Aan Samuels werd al in 1953 de medische bevoegdheid ontnomen.

Samuels is thans 86 jaar oud. Hij was op de zitting niet verschenen en het vonnis was conform de eis. Hem was ten laste gelegd, dat hij „opzettelijk in de Centrale Inrichting voor de Samuels Therapie in de Plantage Parklaan 20, waarvan verdachte directeur was, geneeskunst uitgeoefend had” op zes in de dagvaarding genoemde personen. „Deze personen werd bij genoemd onderzoek medegedeeld, dat zij in een al dan niet ernstig stadium van kanker of andere ziekte verkeerden, welke ziekte alleen door bestraling kon worden genezen”. Men kon zich voor zestig gulden in de week laten bestralen of zelf een bestralingsapparaat aanschaffen, dat verdachte voor f 7000 leverde.

Bij het uitschrijven van recepten gebruikte Samuels een handtekening die door moest gaan voor een van een dokter Van Staveren.

Sedert 1954 heeft de justitie viermaal een onderzoek in laten stellen naar de gevaarlijke praktijken van Samuels, maar er waren nooit voldoende bewijzen te krijgen.

Dat is nu anders gegaan. Joke Butzelaar van het Ombudsteam van de Vara is persoonlijk als „patiënte” op 29 januari van het vorige jaar naar Samuels gegaan.

Samuels „ontdekte” dat er iets mankeerde aan een hersenklier en dat zij de kans liep over twee jaar ernstig ziek te worden. Zij kon zich wekelijks laten bestralen maar zij kon ook een kastje kopen voor f 7000.

Toen zij zei dat de prijs haar wat hoog voorkwam adviseerde Samuels haar om maar een rijke man te zoeken.

Een triest geval was dat van een bewoner van Zelhem, wiens vrouw in het laatste stadium van kanker verkeerde. In wanhoop was hij naar Samuels gegaan, die de vrouw onderzocht, ook constateerde dat zij in het laatste stadium verkeerde maar verzekerde dat toepassing van zijn kortegolftherapie kans op genezing gaf. „Dan kunt u wel tachtig jaar worden”. De echtgenoot nam een hypotheek op zijn huis en kocht voor 7000 gulden een kastje. Twee weken later was de vrouw overleden. De belofte het kastje voor 5000 gulden terug te nemen heeft Samuels nooit waar gemaakt.

BRABANTSE DAG TE HEEZE IN HET TEKEN VAN DE KWAKZALVERIJ

IN HEEZE WORDT jaarlijks een „Brabantse dag” georganiseerd, die zich echter over meer dan één dag uitstrekt. Dit jaar zal deze „langste dag van Brabant” in het teken staan van „kwakzalvers, chirurgijnen en heelmeeesters in het Groothertogdom Brabant”.

De manifestatie, die van 17 augustus tot 1 september duurt, wordt voor de 17e keer gehouden. De laatste jaren kwamen er zo’n 100.000 bezoekers naar het zuidoost van Eindhoven gelegen dorp. Vorig jaar was de historie van het vervoer aan bod, het jaar daarvoor was de Brabantse dag gewijd aan de reuzen.

De Brabantse dag, aldus het communiqué van de stichting „Brabantse dag” zal

tijden laten herleven, waarin de in het zwartgeklede kwakzalver rondtrok met zijn rijtuig, getooid met mensengeraamten en grote glazen bokalen, waarin kinderen met twee hoofden of menselijke harten op wijngeest werden bewaard. In deze obscure sfeer verkocht hij zijn „geneesmiddelen” met geraffineerd koopmansinstinct. Zijn drankjes blijken vaak niet meer te zijn dan bijvoorbeeld een aftreksel van rode kool.

Men zal op de Brabantse dag ook vopperinnen en bultdragherinnen kunnen zien. Vopperinnen waren vrouwen, die krankzinnigheid voorwendden en in ketenen werden rondgeleid door een in het complot zittende begeleider, die geld probeerde los te kloppen om kaarsen te kunnen

opsteken ter genezing van de vrouw. Bultdragherinnen doen alsof zij in hoog zwanegere toestand zijn.

Zo ziet de agenda er uit voor de 17e Brabantse dag:

16 AUGUSTUS: officiële opening en opening tentoonstelling in het kasteel (tot 1 september).

17 EN 18 AUGUSTUS: Brabantse wagenspelactiviteiten.

25 AUGUSTUS: cultuurhistorische opocht met alle mogelijke verschijningen uit de wereld van de kwakzalverij.

24 EN 25 AUGUSTUS: Edelambachtendorp en Brabants wagenspel-festival.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; P. H. A. Poll, Dierenarts te Zelst; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Buiter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te Hilversum; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjelaan 8, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 8, Hilversum